

Emilia Jurgielewicz-Delegacz

Uniwersytet w Białymstoku

ORCID: 0000-0002-3005-8401

e.jurgielewicz-delegacz@uwb.edu.pl

Wybrane kategorie przestępczości w krajach członkowskich Unii Europejskiej w świetle danych statystycznych Eurostatu

Wprowadzenie

Unia Europejska (dalej jako UE lub Unia) została utworzona 1 listopada 1993 r. na mocy Traktatu o Unii Europejskiej (Traktatu z Maastricht)¹, jednakże jej historia sięga już lat 50. ubiegłego stulecia, czyli okresu utworzenia Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali (1951 r.), a później Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej (1957 r.). Od czasu powstania, z roku na rok UE rozwijała się, powstawały działające w jej ramach i na jej rzecz instytucje oraz przystępowały do niej nowe państwa członkowskie, nawiązujące współpracę na wielu płaszczyznach. W grudniu 1994 r. w skład UE wchodziło 12 państw: Belgia, Dania, Niemcy, Irlandia, Grecja, Hiszpania, Francja, Włochy, Luksemburg, Holandia, Portugalia i Wielka Brytania. Rok później dołączyły do niej: Austria, Finlandia i Szwecja. W 2004 r. miało miejsce największe rozszerzenie UE, do której przystąpiło wówczas 10 kolejnych krajów: Cypr, Czechy, Estonia, Węgry, Łotwa, Litwa, Malta, Polska, Słowenia i Słowacja. Od 1 stycznia 2007 r. członkami UE są Bułgaria i Rumunia, zaś od 1 lipca 2013 r. również Chorwacja². Do 2020 r. UE składała się z 28 państw członkowskich. Jednakże w wyniku przeprowadzonego w 2016 r. w Wielkiej Brytanii referendum dotyczącego dalszego członkostwa tego kraju w UE, z dniem 31 stycznia 2020 r. doszło do tzw. Brexitu³,

¹ Traktat o Unii Europejskiej (Dz.U. z 2004 r., Nr 90, poz. 864/30 z późn. zm.).

² Informacja dostępna pod adresem https://europa.eu/european-union/about-eu/countries_pl (data dostępu: 28.03.2021).

³ Zob. więcej: T. Usewicz, *Brexit i jego konsekwencje dla wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony Unii Europejskiej*, „Rocznik Bezpieczeństwa Międzynarodowego” 2017, vol. 11, nr 1, s. 119–128.

czyli opuszczenia przez Wielką Brytanię struktur UE⁴. Warto wspomnieć także o krajach kandydujących, czyli takich, w których trwa proces transpozycji – włączenia przepisów Unii do prawa krajowego. Należą do nich: Albania, Czarnogóra, Macedonia Północna, Serbia i Turcja. Natomiast Bośnia i Hercegowina oraz Kosowo to kraje potencjalnie kandydujące, czyli niespełniające jeszcze kryteriów członkostwa w UE.

Niemalże od samego początku swojego funkcjonowania Unia Europejska gromadziła dane statystyczne na temat państw członkowskich. Już w 1953 r. utworzony został w ramach Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali departament wspierający jej prace w zakresie statystyki. W 1958 r. organ ten, wraz z rozpoczęciem funkcjonowania Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej, stał się jedną z podstawowych jednostek Komisji Europejskiej, a w 1959 r. nadano mu nazwę Eurostatu. Funkcjonuje on do dziś – jest to Urząd Statystyczny Unii Europejskiej z siedzibą w Luksemburgu, który zapewnia tworzenie statystyki europejskiej zgodnie z ustalonymi przepisami i zasadami statystycznymi. Misją Eurostatu jest dostarczanie instytucjom UE wysokiej jakości informacji statystycznych na poziomie europejskim, które umożliwiają porównania między krajami i regionami⁵. Eurostat wraz z krajowymi urzędami statystycznymi (KUS) oraz innymi organami krajowymi odpowiedzialnymi w każdym państwie członkowskim za opracowywanie, tworzenie i rozpowszechnianie statystyki europejskiej tworzy partnerstwo zwane Europejskim Systemem Statystycznym (ESS). Do zadań Eurostatu zalicza się opracowywanie, tworzenie i rozpowszechnianie statystyki europejskiej, a wszystko to ma odbywać się zgodnie z przepisami i z poszanowaniem zasad statystycznych⁶.

Eurostat publikuje wiele analiz i danych odnoszących się m.in. do społeczeństwa, przemysłu, handlu, rolnictwa, transportu, środowiska, nauk i technologii czy zasobów naturalnych. Warto jednak podkreślić, co jest istotne dla prowadzonych w niniejszym opracowaniu rozważań, że od 2008 r. Eurostat w sposób ujednolicony gromadzi dane z zakresu przestępczości i wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych. Odnoszą się one do:

- przestępstw zarejestrowanych przez policje krajów członkowskich,
- ofiar zabójstw – z uwzględnieniem wieku, płci i stosunku wobec sprawcy,

⁴ W związku z tym faktem, dalsze analizy odnoszą się do obecnych, 27 państw członkowskich Unii Europejskiej.

⁵ *ESS – Europejski System Statystyczny oraz Eurostat*, opracowanie dostępne pod adresem: <https://stat.gov.pl/statystyka-miedzynarodowa/instytucjeorganizacje-miedzynarodowe/ess-europejski-system-statystyczny-oraz-eurostat/> (data dostępu: 28.03.2021).

⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 223/2009 z dnia 11 marca 2009 r. w sprawie statystyki europejskiej oraz uchylające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE, Euratom) nr 1101/2008 w sprawie przekazywania do Urzędu Statystycznego Wspólnot Europejskich danych statystycznych objętych zasadą poufności, rozporządzenie Rady (WE) nr 322/97 w sprawie statystyk Wspólnoty oraz decyzję Rady 89/382/EWG, Euratom w sprawie ustanowienia Komitetu ds. Programów Statystycznych Wspólnot Europejskich (Dz.U. UE. L. z 2009 r. Nr 87, str. 164 z późn. zm.).

- przestępców – z podziałem na podejrzanych, oskarżonych i skazanych oraz z uwzględnieniem ich wieku i płci,
- osób pracujących w policji, prokuraturze, sądach i służbach więziennych
- z uwzględnieniem ich płci,
- spraw karnych – z uwzględnieniem etapu postępowania,
- osadzonych – z uwzględnieniem ich wieku, płci i obywatelstwa,
- pojemności i zaludnienia zakładów karnych.

Jeżeli zaś chodzi o dane sprzed 2008 r. to Eurostat wskazuje, że dostęp do nich jest ograniczony, co może wskazywać na fakt, iż nie były one gromadzone w jednolity i systematyczny sposób⁷. Co więcej, gromadzone przez Urząd Statystyczny UE dane na temat przestępczości dotyczą nie tylko wymienionych powyżej państw członkowskich, kandydujących do UE czy potencjalnie kandydujących, ale także Wielkiej Brytanii i krajów należących do Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (*European Free Trade Association*, EFTA), czyli Islandii, Lichtensteinu, Norwegii i Szwajcarii. Jednakże z uwagi na przedmiot rozważań niniejszego opracowania, zakreślony w jego tytule, zaprezentowane poniżej dane statystyczne będą odnosiły się wyłącznie do krajów członkowski UE.

Zbieranie danych we wspomnianym zakresie odbywa się na mocy porozumienia wymienionych grup państw, które to raz do roku przesyłają dane do Eurostatu. Ma to miejsce przy okazji badania trendów w przestępczości, jakie realizuje Biuro Narodów Zjednoczonych ds. Narkotyków i Przestępczości (*United Nations Office on Drugs and Crime* – UNODC). Jednakże Urząd Statystyczny UE podkreśla na swojej stronie internetowej⁸, że często dane pochodzą od różnych organów (policji, prokuratury, sądów, służby więziennej), a mimo to przesyłane są w jednym zestawieniu. Eurostat zebrane dane statystyczne poddaje procedurom sprawdzającym. W sytuacji kiedy przesłane dane wykazują „nietypowe” wartości dany kraj, z którego pochodzą, jest proszony o ich weryfikację. Po potwierdzeniu, że dane są prawidłowe lub też ich skorygowaniu, wprowadzane są one do baz danych Eurostatu. Urząd ten zwraca uwagę także na fakt, że nie dokonuje żadnych modyfikacji statystycznych.

W opracowaniach poświęconych metodyce zbierania danych, Eurostat zaznacza, że ich porównywanie może doprowadzić do mylnych wniosków lub błędnych konkluzji. Związane jest to m.in. z odmiennymi:

⁷ Eurostat posiada dane statystyczne za lata 1993–2007, które obejmują liczbę przestępstw zarejestrowanych przez policje krajów członkowskich z podziałem na: zabójstwa, przestępstwa związane ze stosowaniem przemocy, rozboje, włamania do domów, kradzieże samochodów i przestępstwa narkotykowe. Za lata 1950–2000 urząd ten posiada dane dotyczące także ogólnej liczby zarejestrowanych przez policje przestępstw. Zob. więcej: *Crime and criminal justice (crim). Reference Metadata in Euro SDMX Metadata Structure (ESMS)*, https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/crim_esms.htm (data dostępu: 28.03.2021).

⁸ *Crime and criminal justice – Overview*, opracowanie dostępne pod adresem: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/crime/overview/> (data dostępu: 28.03.2021).

– systemami prawnymi i wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych,
– regulacjami z zakresu prawa karnego,
– zasadami działalności organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości oraz różną ich skutecznością,
– sposobami rejestrowania danych,
– jednostkami i definicjami statystycznymi, metodami obliczeniowymi, w poszczególnych krajach⁹.

Eurostat wskazuje, że można porównywać ze sobą tylko dane z tych krajów, które stosują tę samą klasyfikację przestępczości. Pomocna jest tutaj Międzynarodowa Klasyfikacja Przepędstw dla Celów Statystycznych (*International Classification of Crime for Statistical Purposes* – ICCS) wypracowana przez Biuro Narodów Zjednoczonych ds. Narkotyków i Przepędstw. Od 2014 r. Eurostat ściśle współpracuje z UNODC, celem wspólnego gromadzenia danych statystycznych z zakresu przestępczości i wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych¹⁰. Warto w tym miejscu wspomnieć, że również w Polsce podjęto działania mające na celu m.in. opracowanie metodologii przyporządkowania poszczególnych kategorii przestępstw określonych w klasyfikacji ICCS do przepisów karnych funkcjonujących w polskim systemie prawnym. Ma się tym zająć zespół do spraw implementacji do polskiego systemu statystyki publicznej międzynarodowej klasyfikacji przestępczości do celów statystycznych¹¹. Wspomniana klasyfikacja za podstawową jednostkę uznaje czyn lub zdarzenie stanowiące przestępstwo, a opis czynów zabronionych opiera się na zachowaniach, a nie treści określonych przepisów prawa¹². Eurostat bazując na tej klasyfikacji udostępnia m.in. dane statystyczne dotyczące zarejestrowanych przez policję krajów członkowskich przestępstw według ich kategorii (w zbiorach danych Eurobase określane są jako *crim_off_cat*). W swoich opracowaniach podaje dane dotyczące takich przestępstw jak: zabójstwo (*intentional homicide*, ICCS0101¹³), usiłowanie zabójstwa (*attempted intentional homicide*, ICCS0102), doprowadzenie do uszczerbku zdrowiu – napaść (*assault*, ICCS02011), porwanie (*kidnapping*, ICCS02021), przemoc seksualna (*sexual*

⁹ *Comparing countries and years*, opracowanie dostępne pod adresem: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/crime/data> (data dostępu: 28.03.2021).

¹⁰ *Monitoring EU crime policies using the International Classification of Crime for Statistical Purposes (ICCS)*, Eurostat 2018, <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/8820510/KS-GQ-18-005-EN-N.pdf/b945c6d4-2ba1-4818-9d5b-c3737f4004a1?t=1524213781000> (data dostępu: 28.03.2021).

¹¹ Zarządzenie nr 2 Prezesa Rady Ministrów z dnia 10 stycznia 2019 r. w sprawie Zespołu do spraw implementacji do polskiego systemu statystyki publicznej międzynarodowej klasyfikacji przestępczości do celów statystycznych (M. P. z 2019 r., poz. 61).

¹² *International Classification of Crime for Statistical Purposes (ICCS)*, <https://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/statistics/iccs.html> (data dostępu: 28.03.2021).

¹³ Wskazano kategorie przestępstw określonych w międzynarodowej klasyfikacji przestępczości do celów statystycznych (ICCS).

violence, ICCS0301), zgwałcenie (*rape*, ICCS03011), napaść na tle seksualnym (*sexual assault*, ICCS03012), rabunek (*robbery*, ICCS0401), włamanie (*burglary*, ICCS0501), włamanie do prywatnych lokali mieszkalnych (*burglary of private residential premises*, ICCS05012), kradzież (*theft*, ICCS0502), kradzież pojazdu (*theft of a motorized land vehicle*, ICCS050211) i przestępstwa narkotykowe (*unlawful acts involving controlled drugs or precursors*, ICCS0601)¹⁴. Na potrzeby niniejszego opracowania zdecydowano się zaprezentować dwie kategorie przestępstw: przeciwko życiu i zdrowiu oraz wybrane przeciwko mieniu.

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Pierwszą analizowaną przez Eurostat kategorią przestępstw są te, które kwalifikowane są jako zabójstwo (zabójstwo umyślne, intencjonalne)¹⁵. Europejski Urząd Statystyczny, odnosząc się do międzynarodowej klasyfikacji przestępczości do celów statystycznych, wyjaśnia, że jest to doprowadzenie do bezprawnej śmierci drugiej osoby przez sprawcę, który działa z zamiarem spowodowania śmierci lub poważnego uszkodzenia ciała. Co więcej dane dotyczące umyślnych zabójstw zgodnie z przyjętą przez Eurostat metodyką powinny również obejmować także:

- zabójstwa honorowe,
- poważne napaści prowadzące do śmierci,
- zabójstwa związane z posagiem (tzw. śmierci posagowe, mające głównie miejsce np. w Indiach, Pakistanie, Bangladeszu),
- zabójstwa kobiet (występujące np. w Argentynie, Boliwii, Brazylii, Ekwadorze, Turcji, Peru¹⁶),
- dzieciobójstwa,
- zabójstwa w afekcie,
- zabójstwa (egzekucje) pozasądowe (tzn. egzekucje dokonywane przez organy państwowe bez przeprowadzania procesów sądowych, wskazuje się, że charakterystyczne są m.in. dla Bangladeszu, Republiki Środkowoafrykańskiej, Demokratycznej Republiki Konga, Etiopii, Indii, Kenii, Iraku, Meksyku, Pakistanu¹⁷),

¹⁴ *Recorded offences by offence category – police data (crim_off_cat)*. Reference Metadata in Euro SDMX Metadata Structure (ESMS), https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/crim_off_cat_esms.htm (data dostępu: 28.03.2021).

¹⁵ Autorka na potrzeby opracowania dokonała tłumaczeń z j. angielskiego, niektóre stosowane pojęcia nie znajdują swoich odpowiedników w polskim prawie.

¹⁶ *World Report 2021. Events of 2020*, Human Rights Watch, Nowy Jork 2021, https://www.hrw.org/sites/default/files/media_2021/01/2021_hrw_world_report.pdf (data dostępu: 28.03.2021).

¹⁷ Ibidem.

- zabójstwa spowodowane nadmiernym użyciem siły przez funkcjonariuszy organów państwowych,
- doprowadzenie do śmierci w wyniku ataków terrorystycznych.

Niektóre ze wskazanych rodzajów zabójstw nie są typowymi dla krajów członkowskich UE, jednakże z uwagi na fakt, iż Eurostat odwołuje się do ICCS, to opisowej definicji zabójstwa znajdują się różne jego rodzaje. Co więcej, w analizowanej definicji podkreślono, że należy z niej wykluczyć: sytuacje, w których doszło do śmierci spowodowanej interwencją prawną, zabójstwo w obronie własnej, usiłowanie zabójstwa (umyślne), nieumyślne spowodowanie śmierci, nakłanianie do samobójstwa, aborcję, eutanazję.

Tabela 1

**Wskaźnik zabójstw na 100 000 mieszkańców w latach 2008–2018
w krajach członkowskich UE**

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Belgia	1,9	1,8	1,7	2,0	1,9	1,8	1,9	2,1	1,5	1,7	1,6
Bulgaria	2,3	2,0	2,0	1,7	1,9	1,5	1,6	1,8	1,1	1,3	1,3
Czechy	1,1	1,0	1,0	0,8	0,9	0,9	0,8	0,8	0,6	0,4	0,5
Dania	1,0	1,0	0,9	0,9	0,8	0,7	1,1	0,9	0,9	1,1	0,9
Niemcy	0,8	0,9	0,9	0,9	0,8	0,8	0,8	0,8	0,9	0,9	0,8
Estonia	6,3	5,2	5,3	4,9	4,8	3,9	3,1	3,8	2,5	2,2	1,9
Irlandia	1,1	1,2	1,2	0,9	1,1	1,1	1,2	0,6	0,7	0,9	0,9
Grecja	1,3	1,4	1,6	1,7	1,5	1,3	1,0	0,8	0,8	0,7	0,9
Hiszpania	0,9	0,9	0,9	0,8	0,8	0,7	0,7	0,7	0,6	0,7	0,6
Francja	1,5	1,3	1,2	1,4	1,3	1,2	1,2	1,6	1,3	1,2	1,2
Chorwacja	1,7	1,1	1,4	1,1	1,2	1,1	0,9	0,9	1,1	1,1	0,6
Włochy	1,1	1,0	0,9	0,9	0,9	0,9	0,8	0,8	0,7	0,6	0,6
Cypr	1,2	2,4	0,9	1,0	2,2	1,3	1,2	1,4	1,3	0,8	1,6
Łotwa	4,5	5,0	3,3	3,3	4,7	3,4	3,9	4,1	5,6	5,6	5,2
Litwa	8,9	7,5	6,3	6,2	6,0	5,8	5,3	5,8	4,9	4,0	3,5
Luksemburg	1,5	1,0	1,6	0,8	0,6	0,4	0,7	0,9	0,9	0,3	0,5
Węgry	1,5	1,4	1,3	1,4	1,1	1,4	1,3	2,1	0,9	0,9	0,9
Malta	1,5	1,0	1,0	0,7	2,4	1,4	1,4	0,9	1,1	2,0	1,3
Holandia	0,9	0,9	brak danych	brak danych	brak danych	0,9	0,9	0,7	0,6	0,9	0,7
Austria	0,7	0,6	0,7	1,0	1,1	0,8	0,5	0,5	0,6	0,7	0,8
Polska	1,2	1,3	1,2	1,2	1,0	0,8	0,7	0,8	0,7	0,7	0,7
Portugalia	1,2	1,2	1,2	1,1	1,2	1,4	0,9	1,0	0,6	0,7	0,8
Rumunia	2,3	1,9	1,9	1,6	1,9	1,7	1,5	1,5	1,3	1,3	1,4

Słowenia	0,6	0,6	0,5	0,8	0,7	0,6	0,8	1,0	0,5	0,9	0,5
Słowacja	1,8	1,6	1,7	1,8	1,4	1,4	1,3	0,9	1,1	1,5	1,2
Finlandia	2,5	2,3	2,2	2,1	1,6	1,6	1,6	1,5	1,4	1,2	1,6
Szwecja	0,9	1,0	1,0	0,9	0,7	0,9	0,9	1,2	1,1	1,1	1,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu¹⁸.

Analizując powyższe dane dotyczące wskaźnika liczby zabójstw na 100 000 mieszkańców, należy mieć na uwadze przede wszystkim liczbę ludności poszczególnych krajów. Dla przykładu: najwięcej umyślnych (intencjonalnych) zabójstw (779) w 2018 r. w kraju członkowskim UE było we Francji, jednak jest to 67-milionowe państwo, więc wskaźnik zabójstw na 100 000 mieszkańców nie był najwyższy (1,2). Drugim krajem UE, w którym tego roku było tak wiele zabójstw (632), były 83-milionowe Niemcy. Jednak podobnie jak w przypadku pierwszego państwa, tak i tutaj duża liczba mieszkańców wpłynęła na analizowany wskaźnik, który wynosił 0,8. Natomiast najwyższe wskaźniki w UE za 2018 r. miały takie państwa jak: 1,9-milionowa Łotwa (5,2), 2,8-milionowa Litwa (3,5) oraz 1,3-milionowa Estonia (1,9). W tych nadbałtyckich krajach w analizowanym okresie występowała także duża stopa bezrobocia¹⁹, a wskaźnik osadzonych za zabójstwa na 100 000 mieszkańców był najwyższy w całej Unii. W 2018 r. na Litwie było 55 osadzonych za zabójstwo na 100 000 mieszkańców, na Łotwie – 31,2, zaś w Estonii – 25 (przed Estonią znalazła się jeszcze Rumunia – 25,7)²⁰.

W 15 krajach członkowskich UE w 2018 r. wskaźnik nasilenia zabójstw na 100 000 mieszkańców był niższy niż 1, a zatem mniej niż jedno zabójstwo na 100 000 mieszkańców (w Polsce wynosił 0,7). W analizowanym okresie od 2008 r. do 2018 r. zdecydowana większość państw odnotowała spadek opisywanego wskaźnika, chociaż bardzo często w przypadku wielu państw wykazywał on zmienny trend. W 2018 r. policje krajów członkowskich (UE-27) zarejestrowały łącznie 3993 umyślnych zabójstw, co stanowi spadek o prawie 30% od 2008 r.²¹ Porównując dane z 2008 r. oraz 2018 r., można jednak wskazać kilka państw, gdzie opisywany wskaźnik wzrósł – są to: Cypr, Łotwa, Austria i Szwecja.

Chcąc poznać „fenomen” przestępczości w poszczególnych krajach UE, które analizuje Eurostat, należy każdemu z nich z osobna przyjrzeć się. Nie-

¹⁸ *Recorded offences by offence category – police data*, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/CRIM_OFF_CAT__custom_768957/default/table?lang=en (data dostępu: 28.03.2021).

¹⁹ *Unemployment by sex and age – annual data*, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/UNE_RT_A__custom_812739/default/table?lang=en (data dostępu: 28.03.2021).

²⁰ *Prisoners by offence category and sex - number and rate for the relevant sex group*, <https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> (data dostępu: 28.03.2021).

²¹ *Crime statistics*, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Crime_statistics (data dostępu: 28.03.2021).

zbędna jest analiza m.in. sytuacji społecznej, politycznej, gospodarczej, faktu kryzysu globalnego i związanego z nim kryzysu migracyjnego, wpływającego na strukturę przestępczości w danym państwie. Biuro Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Narkotyków i Przestępczości w raporcie z 2019 r. dotyczącym zabójstw wskazuje, że np. chwilowy wzrost zabójstw we Francji w 2015 r. był podyktowany serią ataków terrorystycznych, które wówczas miały tam miejsce. W Niemczech zaś odnotowano wzrost liczby zabójstw w 2016 r., jednakże – jak podaje wspomniana agencja ONZ – wspomniany wzrost dotyczył tych zabójstw, w których sprawcami i ofiarami byli cudzoziemcy²².

Eurostat, podając liczbę zabójstw rejestrowanych przez policje krajów członkowskich, uzupełnia je o dodatkowe informacje, które wskazują na trudności czy zmiany w sposobie gromadzenia danych w poszczególnych krajach. Dla przykładu wskazuje, że Holandia informuje, iż ze statystyk policyjnych nie da się pozyskać danych na temat usiłowań zabójstw oraz zabójstw w afekcie czy nieumyślnego spowodowania śmierci, dlatego kraj ten posiłkuje się aktami spraw sądowych. Z kolei Estonia nie podaje liczby zarejestrowanych przestępstw zabójstw, a wskazuje liczbę ofiar, bazując na statystykach dotyczących śmiertelności. Dane pochodzące z Irlandii wskazują tylko na liczbę zabójstw (umyślnych), a zatem brak jest informacji np. o zabójstwach w afekcie czy nieumyślnym spowodowaniu śmierci. Inne państwa (np. Litwa) podają, że zmieniły sposób gromadzenia danych, a zatem niemożliwe jest ich porównywanie z danymi za lata poprzednie (w przypadku tego kraju zmiana nastąpiła w 2016 r.).

Kolejną kategorią przestępstw są takie, które doprowadzają do uszczerbków na zdrowiu (napaści). Do tej kategorii zaliczane są:

- ataki fizyczne na inne osoby, które skutkują ciężkim uszczerbkiem (uszkodzeniem) ciała, zranieniem,
- pobicia,
- ataki z zastosowaniem kwasu,
- okaleczenia żeńskich narządów płciowych,
- zatrucia,
- napady z brodnią,
- przymusowa sterylizacja,
- pobieranie ludzkiej krwi, organów lub tkanek przy zastosowaniu przemocy.

Eurostat do powyższej opisanej kategorii przestępstw nie zalicza napaści prowadzących do śmierci, napaści na tle seksualnym, gróźb, tortur oraz spoliczkowania innej osoby.

²² UNODC, *Global Study on Homicide 2019*, Wiedeń 2019, s. 33, <https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/gsh/Booklet2.pdf> (data dostępu: 28.03.2021).

Tabela 2

**Wskaźnik przestępstw doprowadzających do uszczerbku na zdrowiu (napaści)
na 100 000 mieszkańców w latach 2008–2018 w krajach członkowskich UE**

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Belgia	715,4	722,3	717,3	716,1	651,8	624,9	629,8	555,1	556,5	550,2	554,0
Bulgaria	42,8	41,8	40,9	33,4	32,9	33,9	35,0	35,0	34,5	39,6	35,7
Czechy	52,2	45,6	45,8	50,2	49,9	51,1	49,5	49,6	47,9	45,1	46,8
Dania	30,4	29,1	31,7	30,5	29,7	26,8	27,2	25,8	30,4	33,1	32,1
Niemcy	630,6	182,1	174,7	173,4	169,4	158,8	155,7	156,9	170,4	166,1	165,1
Estonia	10,5	7,9	7,7	7,8	7,5	7,5	5,9	7,5	7,1	5,8	6,8
Irlandia	86,2	82,2	80,9	77,5	70,1	66,9	68,2	75,2	76,9	85,3	93,3
Grecja	3,9	4,3	9,9	12,8	15,3	14,6	13,4	15,0	14,1	14,0	14,8
Hiszpania	159,4	175,0	53,9	39,2	37,1	35,7	36,1	62,6	37,3	38,9	39,2
Francja	293,6	342,1	358,7	356,0	355,0	355,6	360,8	364,3	363,9	brak danych	brak danych
Chorwacja	26,2	24,6	22,9	20,4	21,1	19,3	18,0	19,0	18,9	19,2	17,9
Włochy	112,2	111,2	109,6	115,4	117,1	111,1	110,2	107,0	105,7	108,8	109,7
Cypr	21,5	27,5	21,1	19,5	17,2	15,2	15,6	16,9	17,1	16,9	15,3
Łotwa	61,4	56,2	57,8	56,0	64,8	22,6	28,4	26,9	33,4	33,7	33,4
Litwa	7,8	6,9	7,8	6,8	5,9	7,1	6,9	7,3	7,5	6,3	6,6
Luksemburg	478,9	476,2	118,7	133,1	129,0	132,8	132,4	108,0	98,7	99,0	101,5
Węgry	127,0	127,5	145,5	142,3	140,7	135,0	136,4	126,6	brak danych	brak danych	brak danych
Malta	48,1	42,1	43,5	43,6	41,7	51,7	37,6	42,6	44,4	40,4	38,5
Holandia	420,6	398,5	39,9	39,4	37,1	33,3	31,7	30,2	29,6	28,0	26,6
Austria	47,5	48,3	43,2	46,5	47,9	39,4	38,0	40,3	43,6	41,3	42,1
Polska	brak danych	32,9	29,0	28,1	25,5	24,0	21,7	18,3	20,1	19,2	17,4
Portugalia	7,2	6,9	8,2	7,7	6,7	5,5	5,2	4,5	5,0	5,7	5,6
Rumunia	45,8	44,4	57,3	57,4	85,7	87,8	11,4	1,5	1,5	1,4	1,3
Słowenia	106,2	107,1	106,6	96,3	98,9	89,8	80,4	74,7	72,2	67,7	74,7
Słowacja	50,3	48,6	45,0	41,3	40,4	37,3	36,7	34,4	30,1	30,2	29,3
Finlandia	42,0	39,1	36,9	37,9	34,4	33,0	30,2	28,6	29,0	28,7	29,2
Szwecja	58,1	60,5	59,9	60,4	56,3	48,8	47,4	47,7	50,3	46,9	46,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu²³.

²³ Recorded offences by offence category – police data...

Analizując nasilenie przestępstwami doprowadzającymi do uszczerbku na zdrowiu na 100 000 mieszkańców w państwach UE, należy zauważyć, że w przypadku większości z nich zmalało na przestrzeni lat. Niekiedy oczywiście odnotować można jego wzrost w przypadku niektórych państw, jednakże ogólny trend ma charakter malejący. Niemniej jednak zestawiając współczynnik z 2008 r. i 2018 r., można zauważyć, że w przypadku kilku krajów UE-27 jest wyższy, pośród nich wymienić należy: Danię, Irlandię, Grecję. Warto jednak zauważyć, że Eurostat nie posiada danych za ostatni analizowany rok z kilku państw, w tym tych należących do UE: Francji i Węgier. Pośród państw członkowskich UE-27, które miały w 2018 r. wskazany w tabeli 2 wskaźnik powyżej 100, znalazły się: Belgia (554), Niemcy (165,1), Włochy (109,7), Luksemburg (101,5). Natomiast pośród państw z UE o najniższym wskaźniku (wykazano tylko te ze wskaźnikiem niższym niż 10) w 2018 r. znalazły się: Rumunia (1,3), Portugalia (5,6), Litwa (6,6), Estonia (6,8).

Eurostat w swoich opracowaniach na temat metodyki wskazuje, że na przestrzeni lat w wielu państwach zmieniały się przepisy, sposoby rejestrowania informacji o przestępstwach. Co więcej, niektóre kraje praktykują odmienne sposoby grupowania przestępstw i np. do danych związanych z doprowadzeniem do uszczerbku na zdrowiu dodają napaści na tle seksualnym, które zwykle zaliczane są do innych kategorii. Wszystko to wpływa na trudności związane z analizą tych danych, ich porównywaniem itp. Przykładowo można w tym miejscu wskazać dane pochodzące z Rumunii. W 2008 r. analizowany wskaźnik wynosił tam 44,4, w 2009 r. – 57,3, w 2010 r. – 57,4, w 2011 r. – 85,7, w 2012 r. – 87,8, zaś w 2013 r. już tylko 11,4, a od 2015 r. kiedy równy był 1,5, nie przekroczył 2, ponieważ w 2016 r. wynosił także 1,5, w 2017 r. – 1,4, w 2018 r. – 1,3. Tak duży spadek wynikać może ze zmiany sposobu gromadzenia informacji. Eurostat podaje, że Rumunia w omawianym zakresie gromadzi informacje na temat tych przestępstw, które zostały przekazane do dalszego procedowania przez prokuraturę.

Opisując przestępstwa doprowadzające do uszczerbku na zdrowiu (napaści), warto wspomnieć także o liczbach bezwzględnych, ponieważ są one różnorodne wśród badanych przez Eurostat państwach. W krajach członkowskich UE-27 w 2018 r.²⁴ policje odnotowały łącznie około 583 000 przypadków napaści, a zatem jest to spadek o nieco ponad 6% w porównaniu do 2010 r., kiedy było ich 621 500. Do krajów, w których w 2018 r. odnotowano więcej niż 15 000 tego rodzaju zdarzeń, zaliczają się: Anglia i Walia (547 060), Niemcy (136 727), Włochy (66 348), Belgia (63 142), Hiszpania (18 292). W tym samym roku w wielu państwach ta liczba była mniejsza aniżeli 1000, są to: Estonia (90), Cypr (132), Malta (183), Litwa (185), Rumunia (252), Portugalia (579), Luk-

²⁴ Z powodu braku informacji z Francji i Węgier za 2018 r., dane za 2018 r. bazują częściowo na danych za lata poprzedzające. W przypadku Francji jest to 2016 r., zaś ostatnie dane z Węgier pochodzą z 2015 r.

semburg (611), Łotwa (646), Chorwacja (733). W przypadku pozostałych państw, wymienionych w tabeli 2, liczba analizowanych przestępstw w 2018 r. wahała się pomiędzy 1000 a 5000 przypadków, za wyjątkiem Polski, gdzie odnotowano ich 6610. Wydaje się zatem, że tak duże rozbieżności między liczbami bezwzględnych rejestrowanych przestępstw w poszczególnych krajach mogą stanowić potwierdzenie tego, co wielokrotnie podkreśla Eurostat – że porównywanie danych z poszczególnych krajów i wyprowadzanie z nich wniosków może przyczynić się do budowania błędnego opisu przestępczości.

Przestępstwa przeciwko mieniu

Europejski Urząd Statystyczny gromadzi także informacje na temat przestępstw przeciwko mieniu. Zalicza do nich rozboje, włamania i włamania do prywatnych lokali mieszkalnych, kradzieże oraz kradzieże pojazdów. Wybrane z nich zostaną omówione w dalszej części artykułu.

Rozbojem są kradzieże mienia z użyciem przemocy lub groźbą jej użycia (np. napady na banki, sklepy czy samochody dostawcze)²⁵. Eurostat podkreśla, że do omawianej kategorii powinno się zaliczać kradzieże polegające np. na wrywaniu torebek, kradzieże z użyciem przemocy, ale nie powinny znajdować się w niej kradzieże kieszonkowe czy wymuszenia.

Tabela 3

**Wskaźnik rozbojów na 100 000 mieszkańców w latach 2008–2018
w krajach członkowskich UE**

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Belgia	214,5	219,3	220,1	248,5	230,8	205,0	196,1	180,5	165,1	155,1	142,8
Bułgaria	38,2	48,2	50,4	42,2	40,3	40,9	32,1	27,0	23,3	21,9	17,9
Czechy	44,9	45,0	38,4	37,0	32,5	29,0	24,2	19,2	15,6	15,0	13,3
Dania	62,1	72,7	60,9	58,3	53,8	57,1	41,3	35,9	38,3	35,5	31,5
Niemcy	60,7	60,1	58,9	59,9	60,6	58,7	56,3	55,0	52,3	47,1	44,4
Estonia	67,9	54,4	44,9	39,5	34,5	36,1	27,4	25,6	18,9	15,3	brak danych
Irlandia	52,2	55,8	71,1	64,6	61,3	60,9	57,1	51,8	41,4	42,2	45,0
Grecja	29,5	42,5	54,7	59,7	54,1	44,7	34,8	39,8	43,9	39,7	40,6
Hiszpania	156,4	140,9	181,6	188,0	206,3	184,1	152,3	139,0	135,6	132,7	129,2
Francja	166,6	175,2	187,2	186,2	189,7	190,0	173,0	156,6	156,7	149,8	brak danych

²⁵ *Glossary: Robbery*, <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Robbery> (data dostępu: 28.03.2021).

Chorwacja	29,2	32,7	28,9	32,2	37,1	35,7	29,9	31,0	25,5	20,8	19,0
Włochy	110,0	86,0	81,1	98,1	105,5	106,8	64,6	57,7	55,1	51,4	47,9
Cypr	9,2	17,8	19,0	16,3	20,1	17,2	12,1	9,2	11,0	12,1	8,5
Łotwa	65,7	70,1	50,6	50,5	46,1	45,3	40,4	39,2	33,1	31,0	27,6
Litwa	107,5	105,6	86,8	82,0	64,0	62,8	57,4	54,4	46,5	38,2	29,3
Luksemburg	67,4	84,7	75,1	77,8	100,4	108,4	111,9	98,4	79,7	76,9	brak danych
Węgry	31,1	31,5	33,9	32,1	30,6	23,2	19,8	14,6	11,2	8,6	7,1
Malta	36,0	49,2	47,3	52,8	61,6	49,1	44,7	55,0	57,5	43,9	43,7
Holandia	80,3	98,7	98,3	93,6	89,3	79,5	62,1	57,6	52,9	46,8	45,8
Austria	57,6	54,9	51,6	48,6	48,7	44,2	40,9	39,8	35,7	29,8	27,2
Polska	55,3	50,5	50,9	46,6	43,8	51,3	36,5	26,9	25,4	21,4	17,9
Portugalia	197,6	193,8	193,3	192,7	175,6	158,2	149,6	149,1	128,7	115,3	102,5
Rumunia	11,9	12,4	11,6	10,5	15,9	14,7	32,2	16,9	15,7	16,1	16,8
Słowenia	19,2	23,7	22,6	19,7	19,0	18,3	14,4	11,3	11,0	11,5	12,8
Słowacja	25,5	25,2	22,0	15,8	18,0	15,4	12,6	9,9	9,7	8,6	8,7
Finlandia	32,0	30,8	28,2	30,2	29,9	28,1	31,0	28,3	30,4	29,8	brak danych
Szwecja	97,0	103,4	98,7	103,2	97,2	87,5	86,7	86,8	86,9	86,5	85,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu²⁶.

Dane z krajów członkowskich UE za lata 2012–2018 dowodzą, że liczba zarejestrowanych przez policje tych państw rozbojów zmalała o 34% – do 299 000 w 2018 r. Zaś w latach 2008–2012 zauważalny był wzrost o 8,8%²⁷. Warto jednak odnotować, że za 2018 r. brakuje danych z Estonii, Francji, Luksemburga, Finlandii, zatem dane za ten okres są niekompletne, wykorzystywane są pomocniczo dane za 2017 r. Jeżeli chodzi o ogólny trend liczby bezwzględnej przestępstw rozboju, to ma on charakter malejący, jednak na przestrzeni badanego okresu w przypadku kilku krajów odnotowano wzrost: Luksemburg (w 2008 r. – 326, w 2017 r. – 454), Malta (w 2008 r. – 147, w 2018 r. – 208), Rumunia (w 2008 r. – 2464, w 2018 r. – 3275). Większość państw członkowskich UE w 2018 r. nie odnotowała liczby rozbojów większej aniżeli 3000. W przypadku części z nich liczba ta w 2018 r. była mniejsza aniżeli 1000, są to: Estonia (201 – w 2017 r.), Chorwacja (779), Cypr (73), Łotwa (534), Litwa (822), Luksemburg (454 w 2017 r.), Węgry (696), Malta (208), Słowenia (264) i Słowacja (475). Niewiele państw odnotowało w tym roku więcej niż 10 000 rozbo-

²⁶ *Recorded offences by offence category – police data...*

²⁷ *Crime statistics*, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Crime_statistics (data dostępu: 28.03.2021).

jów: Portugalia (10 545), Belgia (16 277), Włochy (28 986), Niemcy (36 756), Hiszpania (60 295), Francja (100 080 – w 2017 r.). Zgodnie z danymi Eurostatu polska Policja w 2018 r. zarejestrowała 6801 rozbojów.

Najwyższy współczynnik rozbojów na 100 000 mieszkańców odnotowano w 2018 r. we Francji – 149,8 (jak wskazano powyżej, brak danych za 2018 r., stąd dane za 2017 r.), gdzie mieszka 67 mln ludzi, w Belgii – 142,8, w której odnotowuje się 11,5 mln mieszkańców, w 47-milionowej Hiszpanii – 129,2 oraz w 10,3-milionowej Portugalii – 102, 5. Najniższe wskaźniki (poniżej 10 rozbojów na 100 000 mieszkańców) w 2018 r. były na Węgrzech (9,8 mln mieszkańców) – 7,12, Cyprze (0,9 mln mieszkańców) – 8,45 i Słowacji (5,5 mln) – 8,73. Jeżeli zaś chodzi o Polskę, to w 2018 r. zgodnie z danymi Eurostatu było 17,9 rozbojów na 100 000 mieszkańców. Dane te pokazują, że niekiedy państwa, które mają podobną liczbę mieszkańców, mają zupełnie różne nasilenie omawianej kategorii przestępczości. Oczywiście może to być związane z tym, że w jednych państwach popełnia się danych przestępstw więcej, w innych mniej, ale może to też być podyktowane różnicami wynikającymi ze sposobu rejestrowania przestępstw oraz różnego ich definiowania i kwalifikowania.

Kradzież przez Eurostat rozumiana jest jako bezprawne zabranie lub pozyskanie mienia z zamiarem trwałego jego odebrania osobie lub organizacji bez zgody, bez użycia siły, groźby jej użycia lub przemocy, przymusu czy oszustwa (podstęp). Do tej kategorii nie jest zaliczana kradzież z włamaniem, włamanie do domu i rozbój. Pojęcie to nie obejmuje także posiadania skradzionych towarów lub pieniędzy; przyjmowania, przenoszenia, zbywania, sprzedawania lub handlu skradzionymi towarami. Za kradzież nie będą uznawane także m.in. czyny polegające na ukrywaniu skradzionych przedmiotów, roboju, uszkodzeniu mienia, kradzieży własności intelektualnej czy tożsamości.

Tabela 4

**Wskaźnik kradzieży na 100 000 mieszkańców w latach 2008–2018
w krajach członkowskich UE**

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Belgia	2303,2	2321,5	2106,6	2203,5	2144,4	2007,9	1864,3	2196,7	2054,5	1965,2	1914,7
Bułgaria	566,0	593,0	680,2	642,2	606,8	621,3	569,3	532,0	457,5	576,6	523,7
Czechy	1433,4	1334,3	1214,1	1192,4	1142,5	1200,3	993,7	810,1	674,9	624,8	560,2
Dania	5427,6	5452,6	5282,1	5240,2	5044,6	4802,9	4456,4	3990,8	3951,3	3721,2	3162,3
Niemcy	2496,9	1595,9	1491,4	1590,7	1578,0	1600,9	1637,0	1661,3	1570,4	1401,4	1307,5
Estonia	1756,2	1859,3	1894,0	1517,3	1405,7	1247,2	1196,1	863,5	682,6	580,2	561,2
Irlandia	1723,3	1701,1	1684,9	1677,3	1660,9	1708,3	1673,6	1554,6	1312,7	1399,2	1336,0
Grecja	487,6	543,0	606,6	634,0	563,3	489,0	464,1	507,9	530,0	630,1	542,7
Hiszpania	520,1	470,7	311,1	332,4	353,1	349,8	333,8	443,0	351,2	349,1	360,5

Francja	1503,9	2149,7	1813,5	1791,0	1798,3	2118,9	2167,7	2101,7	2069,2	brak danych	brak danych
Chorwacja	354,8	327,1	315,5	371,3	403,4	329,7	283,6	320,6	304,0	298,8	279,7
Włochy	2085,3	1953,1	1594,9	1750,0	1795,9	2183,7	2167,3	2021,7	1867,3	1765,9	1655,5
Cypr	411,0	365,4	203,9	202,1	181,8	146,9	115,4	111,3	86,2	112,2	82,9
Łotwa	1179,1	1348,4	1210,0	brak danych	1043,7	1019,0	1028,2	976,1	740,0	745,3	726,2
Litwa	921,7	954,2	844,4	894,3	781,7	940,5	947,7	779,9	691,1	598,3	456,9
Luksemburg	1451,2	1434,5	1437,7	1714,4	1761,1	1924,3	1866,4	1633,0	1727,4	1708,2	1712,9
Węgry	1265,5	1248,6	1608,2	1574,6	1601,4	1254,2	1082,7	1129,6	952,1	820,0	656,5
Malta	2090,3	1762,9	1876,5	2053,1	2081,2	2009,9	1927,2	2015,4	2030,6	1793,4	1372,3
Holandia	4292,3	4266,2	2289,4	2359,0	2347,7	2335,9	2171,0	1982,9	1790,8	1516,8	1362,8
Austria	2094,5	2047,8	1804,8	1723,3	1742,6	1822,1	1742,9	1635,4	1651,7	1429,1	1276,5
Polska	562,5	545,9	536,3	604,9	606,2	557,4	443,4	382,1	332,9	281,6	260,3
Portugalia	1203,0	1147,4	899,1	930,7	970,1	904,9	873,1	948,8	863,6	858,8	850,9
Rumunia	202,9	241,7	227,5	221,0	282,3	287,5	824,2	545,7	466,1	489,5	514,1
Słowenia	1430,9	1405,6	1412,4	1496,3	1649,5	1697,2	1460,5	1105,2	1036,4	994,2	948,9
Słowacja	627,7	586,2	775,7	697,5	642,6	382,7	342,8	444,4	292,5	287,2	332,1
Finlandia	2631,4	2652,2	2558,9	2602,1	2337,3	2361,8	2336,0	2237,0	2086,5	2003,2	1957,8
Szwecja	4752,8	4600,9	4314,2	4407,9	4306,9	4298,5	4141,4	4100,1	3810,7	3602,9	3303,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu²⁸.

W 2008 r. odnotowano łącznie w krajach członkowskich UE 7 480 544 kradzieże, zaś w 2018 r. było tych przestępstw o 26,5% mniej – 5 494 682. Warto jednak zastrzec, że Eurostat nie podaje danych z Francji za lata 2017–2018, zatem do obliczeń wykorzystano dane z 2016 r. W przypadku zdecydowanej większości państw liczba bezwzględna kradzieży w 2018 r. w porównaniu do 2008 r. była mniejsza. Jednak kilka państw odnotowało jej wzrost, są to: Grecja (w 2008 r. – 53 928, w 2018 r. – 58 296), Francja (w 2008 r. – 962 583, w 2016 r. – 1 381 425), Luksemburg (w 2008 r. – 7 021, w 2018 r. – 10 312). Pośród państw, które w 2018 r. odnotowały najmniej kradzieży (mniej niż 10 000) były: Estonia (7403), Malta (6528), Cypr (716). Najwięcej kradzieży (powyżej 100 000) w 2018 r. było we Francji (dane za 2017 r. – 1 381 425), w Niemczech (1 082 478), we Włoszech (1 001 327), w Szwecji (334 286), Holandii (234 150), Belgii (218 243), Danii (182 819), Hiszpanii (168 203), Australii (112 613), Finlandii (107 937), Rumunii (100 407).

Analizując nasilenie przestępstw kradzieży w poszczególnych państwach członkowskich UE-27 w 2018 r., zauważyć należy, że 15 państw miało mniej

²⁸ Recorded offences by offence category – police data...

niż 1000 kradzieży na 100 000 mieszkańców. Były to: Bułgaria, Czechy, Estonia, Grecja, Hiszpania, Chorwacja, Cypr, Łotwa, Litwa, Węgry, Polska, Portugalia, Rumunia, Słowenia, Słowacja. Większość krajów, w których nasilenie przestępstwami kradzieży jest nieduże, charakteryzowało się dużą liczbą funkcjonariuszy policji na 100 000 mieszkańców, np. na Cyprze w 2018 r. było 570,1 policjantów na 100 000 mieszkańców, w Grecji – 494,9, w Chorwacji – 492, w Portugalii 450,5, na Łotwie – 416,1, w Bułgarii – 407,7, na Węgrzech – 403,2, na Słowacji – 402,7, w Czechach – 377,4, w Hiszpanii – 362,5, w Słowenii 343,1²⁹. W przypadku pozostałych państw nasilenie kradzieżami oscylowało pomiędzy 1000 a 2000 kradzieży na 100 000 mieszkańców. Wśród nich są: Belgia, Niemcy, Irlandia, Włochy, Luksemburg, Malta, Holandia, Austria, Finlandia. We Francji w 2016 r. (brak danych za kolejne lata) zarejestrowano nieco ponad 2000 przestępstw na 100 000 mieszkańców, zaś w Danii i Szwecji w 2018 r. było ich więcej niż 3000. W tym miejscu podkreślić należy, że w przypadku krajów skandynawskich często wskazuje się, że odnotowywane tam są wszystkie czyny – łącznie np. z wykroczeniami, czego nie można powiedzieć o krajach byłego bloku socjalistycznego³⁰. Warto także podkreślić, że na przestrzeni badanych lat prawie w większość krajów UE liczba kradzieży na 100 000 mieszkańców zmalała, jedynie w Grecji, Francji, Luksemburgu i Rumunii nastąpił ich wzrost.

Ostatnią kategorią przestępstw omówioną w niniejszym opracowaniu jest kradzież pojazdów. Uznaje się za nią kradzież poruszających się po drogach pojazdów silnikowych, takich jak: samochody osobowe i ciężarowe, motocykle, autobusy, pojazdy budowlane i rolnicze.

Tabela 5

Wskaźnik kradzieży pojazdów na 100 000 mieszkańców w latach 2008–2018 w krajach członkowskich UE

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Belgia	218,5	203,7	183,1	176,1	155,1	141,5	141,2	172,4	154,1	139,3	121,6
Bułgaria	61,5	59,9	53,1	43,9	42,1	49,2	51,4	49,2	38,6	28,8	24,7
Czechy	305,5	657,2	586,7	530,2	470,9	507,0	390,8	288,4	86,8	77,6	66,2
Dania	13,6	14,1	10,0	8,2	6,0	5,1	5,1	4,1	4,2	3,8	4,0
Niemcy	108,3	106,9	93,1	88,3	79,7	73,9	72,3	69,7	72,6	65,6	60,9
Estonia	77,3	69,9	65,3	56,6	46,8	41,4	45,4	38,4	28,3	25,8	21,3
Irlandia	324,4	294,4	255,4	229,3	185,0	160,3	167,4	104,8	72,0	72,3	77,5

²⁹ *Personnel in the criminal justice system by sex - number and rate for the relevant sex group*, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/crim_just_job/default/table?lang=en (data dostępu: 28.03.2021).

³⁰ B. Gruszczyńska, *Międzynarodowe statystyki przestępczości*, [w:] A. Siemaszko, B. Gruszczyńska, M. Marczewski, *Atlas przestępczości w Polsce 5*, Warszawa 2015, s. 183.

Grecja	212,9	240,7	248,1	634,0	281,1	261,7	228,7	244,3	242,8	316,0	223,2
Hiszpania	201,9	168,5	141,3	111,0	100,7	88,8	78,4	67,0	68,2	70,7	64,7
Francja	330,4	323,2	302,2	287,5	273,2	264,1	256,4	252,8	241,9	brak danych	brak danych
Chorwacja	44,7	42,4	32,1	30,7	26,7	20,3	14,9	18,0	21,2	20,6	22,5
Włochy	392,1	361,7	333,8	334,8	331,0	307,4	290,3	272,5	258,7	240,6	233,3
Cypr	230,1	204,2	208,2	212,3	202,9	152,1	138,3	113,5	116,6	112,3	brak danych
Łotwa	100,6	96,9	68,0	brak danych	44,5	66,6	66,1	74,7	49,5	55,5	48,8
Litwa	79,5	61,8	65,6	59,2	57,4	50,6	42,6	39,0	43,7	35,1	28,0
Luksemburg	71,1	84,9	83,3	89,1	70,9	425,5	407,5	53,7	42,0	48,8	48,7
Węgry	79,5	79,9	58,6	61,7	69,7	57,4	48,6	32,2	brak danych	brak danych	brak danych
Malta	97,6	97,6	89,9	87,7	73,3	77,1	56,9	53,3	58,9	72,1	66,6
Holandia	132,1	132,5	244,7	245,6	234,1	229,2	222,5	212,5	184,1	162,5	161,4
Austria	108,9	111,5	61,7	61,6	52,9	135,8	121,1	113,6	103,8	91,3	71,8
Polska	46,4	45,3	43,5	43,6	42,6	47,9	44,9	40,3	37,8	32,8	28,9
Portugalia	239,5	213,4	192,1	184,4	150,8	141,1	131,6	115,8	111,5	99,5	95,9
Rumunia	11,4	14,5	11,8	8,8	8,1	14,5	27,2	23,5	6,9	14,9	10,7
Słowenia	29,0	28,8	26,1	25,8	26,2	30,2	28,8	37,6	39,5	26,1	26,2
Słowacja	76,9	70,2	62,2	50,0	47,1	44,9	42,4	35,6	30,8	28,0	24,6
Finlandia	260,4	228,8	228,4	222,9	163,2	146,7	142,6	135,8	122,1	110,8	105,1
Szwecja	487,0	436,0	374,8	366,1	305,0	290,1	280,6	272,0	255,7	240,8	215,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu³¹.

W 2018 r. w krajach należących do UE odnotowano łącznie około 528 000 kradzieży samochodów, co stanowi spadek o 40% w porównaniu do 2008 r. Należy jednak ponownie podkreślić, że nie wszystkie państwa dostarczają regularnie policyjnie dane statystyczne na temat przestępczości. W przypadku Francji brakuje danych za lata 2017–2018, Węgry ostatni raz przesłały dane w 2015 r. (brak za lata 2016–2018), zaś Cypr – w 2017 r. (brak za 2018 r.). W latach 2008–2018 tylko w Holandii zauważalny jest wzrost zarejestrowanych kradzieży pojazdów, ponieważ w 2008 r. było ich 21 850, zaś w 2018 r. – 27 735. Jeżeli zaś chodzi o wskaźnik dokonanych kradzieży na 100 000 mieszkańców, to również wykazuje on trend malejący. W większości państw w 2018 r. nasycenie tym przestępstwem było mniejsze niż 100 na 100 000 mieszkańców. Państwa, w których wskazany w tabeli 5 wskaźnik był wyższy niż 100, to: Belgia (121,6), Grecja (223,2), Włochy (233,3), Holandia (161,4), Finlandia (105,1)

³¹ *Recorded offences by offence category – police data...*

i Szwecja (90,1). W przypadku Polski liczba kradzieży pojazdów w 2008 r., wskazana na poziomie 46,4 na 100 000 mieszkańców, zmalała w 2018 r. do 28,9.

Podsumowanie

Przestępczość w krajach członkowskich Unii Europejskiej³², zwłaszcza ta o charakterze kryminalnym, wykazuje trend malejący. Chociaż kraje członkowskie charakteryzuje różne nasilenie przestępstwami przeciwko życiu i zdrowiu lub mieniu na 100 000 mieszkańców, to zdecydowana większość z nich odnotowuje spadek tego wskaźnika. Jak podkreśla Eurostat, z uwagi na różnice wynikające z prawa, działalności organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości, momentu rejestrowania informacji o przestępstwach – opisywanie i porównywanie zjawisk przestępczych jest utrudnione, może prowadzić do błędnych wniosków. Patrząc na skalę przestępczości w krajach członkowskich widać różnice pomiędzy „starymi” a „nowymi” (przyjętymi od 2004 r.) członkami UE³³. Obojętna na to zjawisko nie pozostaje na pewno kultura prawna poszczególnych państw, stopień korupcji, aktywność zorganizowanych grup przestępczych, stopa bezrobocia czy m.in. liczba funkcjonariuszy policji na 100 000 mieszkańców lub ilość środków przeznaczanych na zwalczanie przestępczości, a także stopień rozwoju społecznego i gospodarczego³⁴.

Wykaz literatury

- Adamczyk M., *Przestępczość w krajach członkowskich Unii Europejskiej w latach 2004–2010*, „Kultura Bezpieczeństwa. Nauka – Praktyka – Refleksje” 2014, nr 16.
- Bąk I., Cheba K., *Przestępczość w krajach członkowskich Unii Europejskiej – analiza statystyczna*, „Studia i Prace WNEiZ US” 2018, nr 54(3).
- Comparing countries and years*, <https://ec.europa.eu/eurostat/web/crime/data>.
- Crime and criminal justice – Overview*, <https://ec.europa.eu/eurostat/web/crime/overview/>.

³² Zob. też: M. Adamczyk, *Przestępczość w krajach członkowskich Unii Europejskiej w latach 2004–2010*, „Kultura Bezpieczeństwa. Nauka – Praktyka – Refleksje” 2014, nr 16, s. 37–38.

³³ I. Bąk, K. Cheba, *Przestępczość w krajach członkowskich Unii Europejskiej – analiza statystyczna*, „Studia i Prace WNEiZ US” 2018, nr 54(3), s. 67–68.

³⁴ A. Wierzbicka, A. Żółtaszek, *Analiza bezpieczeństwa publicznego w krajach europejskich*, „Wiadomości Statystyczne” 2015, nr 8, s. 78–79; S. Redo, *Kryminologiczne aspekty zrównoważonego rozwoju społeczeństw*, [w:] E.W. Plywaczewski, S. Redo, E.M. Guzik-Makaruk, K. Laskowska, W. Filipkowski, E. Glińska, E. Jurgielewicz-Delegacz, M. Perkowska, *Kryminologia. Stan i perspektywy rozwoju*, Warszawa 2019, s. 861 i nast.; S. Redo, *Kryminologiczne aspekty wzrostu gospodarczego*, [w:] E.W. Plywaczewski, S. Redo, E.M. Guzik-Makaruk, K. Laskowska, W. Filipkowski, E. Glińska, E. Jurgielewicz-Delegacz, M. Perkowska, op. cit., s. 891 i nast.

- Crime and criminal justice (crim). Reference Metadata in Euro SDMX Metadata Structure (ESMS)*, https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/crim_esms.htm.
- Crime statistics*, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Crime_statistics.
- Crime statistics*, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Crime_statistics.
- ESS – Europejski System Statystyczny oraz Eurostat*, <https://stat.gov.pl/statystyka-miedzynarodowa/instrukcjeorganizacje-miedzynarodowe/ess-europejski-system-statystyczny-oraz-eurostat/>.
- Glossary: Robbery*, <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Robbery>.
- Gruszczyńska B., *Międzynarodowe statystyki przestępczości*, [w:] A. Siemaszko, B. Gruszczyńska, M. Marczewski, *Atlas przestępczości w Polsce 5*, Warszawa 2015.
- International Classification of Crime for Statistical Purposes (ICCS)*, <https://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/statistics/iccs.html>.
- Monitoring EU crime policies using the International Classification of Crime for Statistical Purposes (ICCS)*, Eurostat 2018, <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/8820510/KS-GQ-18-005-EN-N.pdf/b945c6d4-2ba1-4818-9d5b-c3737f4004a1?t=1524213781000>.
- Personnel in the criminal justice system by sex - number and rate for the relevant sex group*, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/crim_just_job/default/table?lang=en.
- Prisoners by offence category and sex - number and rate for the relevant sex group*, <https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>.
- Recorded offences by offence category – police data (crim_off_cat). Reference Metadata in Euro SDMX Metadata Structure (ESMS)*, https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/crim_off_cat_esms.htm.
- Recorded offences by offence category – police data*, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/CRIM_OFF_CAT_custom_768957/default/table?lang=en.
- Redo S., *Kryminologiczne aspekty wzrostu gospodarczego*, [w:] E.W. Pływaczewski, S. Redo, E.M. Guzik-Makaruk, K. Laskowska, W. Filipkowski, E. Glińska, E. Jurgielewicz-Delegacz, M. Perkowska, *Kryminologia. Stan i perspektywy rozwoju*, Wolters Kluwer, Warszawa 2019.
- Redo S., *Kryminologiczne aspekty zrównoważonego rozwoju społeczeństw*, [w:] E.W. Pływaczewski, S. Redo, E.M. Guzik-Makaruk, K. Laskowska, W. Filipkowski, E. Glińska, E. Jurgielewicz-Delegacz, M. Perkowska, *Kryminologia. Stan i perspektywy rozwoju*, Wolters Kluwer, Warszawa 2019.
- Wierzbička A., Żółtaszek A., *Analiza bezpieczeństwa publicznego w krajach europejskich*, „Wiadomości Statystyczne” 2015, nr 8.
- Unemployment by sex and age – annual data*, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/UNE_RT_A_custom_812739/default/table?lang=en.
- UNODC, Global Study on Homicide 2019*, Wiedeń 2019, s. 33, <https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/gsh/Booklet2.pdf>.
- Uzewicz T., *Brexit i jego konsekwencje dla wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony Unii Europejskiej*, „Rocznik Bezpieczeństwa Międzynarodowego” 2017, vol. 11, nr 1.
- World Report 2021. Events of 2020*, Human Rights Watch, Nowy Jork 2021, https://www.hrw.org/sites/default/files/media_2021/01/2021_hrw_world_report.pdf.

Summary

Selected categories of crimes committed in EU member states – in the light of the Eurostat database

Key words: crime, criminality in the European Union, Eurostat, European Statistical Office.

Criminality is a social phenomenon that influences many other aspects connected e.g. with functioning of the state, citizens' sense of security. Therefore, information on the scale of this phenomenon and its causes is extremely valuable to take action to reduce and deter crime and criminals. The member states of EU collect information on crime at the national level and then transmit it to Eurostat. However, collecting and compiling data from different legal systems, from countries where information on crime is recorded differently, is a difficult task. Nevertheless, researchers take the effort to analyze these data. They are pointing out that many types of crime are characterized by a downward trend (this is also evident for crimes against life and health and property, discussed in the text). Among the various factors that influence the different crime rates in EU, those related to the legal culture, the development of society and the economy, the number of police officers per 100,000 inhabitants or the unemployment rate are often pointed out. Therefore, the aim of this study is to analyze selected categories of crimes (crimes against life and health and property) in the European Union member states based on Eurostat database.

